

LEŠNIKOV NADEV ZA SLOVENSKO POTICO

Romana Bider

Ob izidu spominov Rafka Lešnika: Zgodovina, učiteljica življenja

Našo nacionalno specialiteto lahko odslej opo-
tičimo s prav posebnimi jedrci. Naberemo jih
v knjigi prelata Rafka Lešnika z naslovom *Zgo-
dovina – učiteljica življenja*, ki je konec leta
2018 izšla pri založbi Družina. Lešnikova jedr-
ca zaznamujejo težke življenjske razmere, a
pridelana so v globokem krščanskem duhu.
Prežemata jih razum in vera v moč dobrega,
obogatena so z resnicoljubnostjo ter neuklon-
ljivim pogumom. Tako so lahko za nas vse-
stranski zgled in vir navdiha. Zmanjšujejo tve-
ganje za razvoj apatije ob posledicah totalitarne
preteklosti in lajšajo simptome nemoči. Izbolj-
šujejo razmere za vzpostavljanje novih misel-
nih vzorcev in skrbijo za uravnavanje zaupanja
v skrivnostna Božja pota.

Rafko Lešnik se je rodil leta 1925 v verni
družini v Poljčah pri Begunjah na Gorenjskem.
Odraščal je z dvema starejšima sestrama in
bratom. Med vojno je bil mobiliziran v nemško
vojsko, z ruske fronte se je vrnil ranjen. Po
opravljeni maturi se je odločil za duhovniški
poklic. Sestra Polonca je v svojih spominih za-
pisala: »V letu 1947 nas je doletelo presenečenje.
Brat Rafko je v jeseni odšel v bogoslovje. Treba je
bilo povečati zanj molitve!«¹ O njegovi radoži-
vosti priča zapis begunjskih rojakov: »Njegovi
prijatelji se še danes spominjajo, da so se zadnjo
sredo, preden je stopil v bogoslovje, družili pri
Avseniku, kjer so bile vsako sredo veselice. Igral
je hišni ansambel – Slavko, Vilko, Janez in Maj-
da – Rafko pa je moral večkrat domov, da si je
preoblekel od plesa preznojeno srajco.«² Lahko bi
rekli: kakor na plesišču, tako v semenišču, in
vedno in povsod. Rafko Lešnik se predaja stva-
rem z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo.

Bodočega »farja« in vso »zagrizeno kleri-
kalno družino« je kmalu vzela na muho Ozna.
V času študija so Rafka za šest mesecev in pol
zaprli. Učinek represalij nanj pa je bil parado-
ksen – namesto da bi ga v zaporu zlomili, so ga
še okrepili. Z oznovci se je vedno spoprijel in
nikoli popustil. Za vselej je zgubil strah pred
njimi. Daljni sorodnik Jože Rajhman mu je ne-
koč rekel, da je »confessor«, pričevalec za pok-
lic in vero pred oblastniki. Sam pa piše: »Raz-
mišljam, kaj je bilo v tem življenju tudi v
preizkušnjah zame koristno, da takšno tudi os-
taja, da še naprej prečiščuje moje življenje v veri
in iz vere ...«³

Po mašniškem posvečenju in novi maši, ki
jo je imel 19. avgusta 1951 pri sv. Jakobu v Lju-
bljani in ni minila brez nagajanja oblasti, je bil
Lešnik nastavljen za kaplana na Vrhniki. Tam
so se ga oznovci lotili zaradi njegovih pridig.
Obsojen je bil enkrat na tri, kasneje pa še na en
mesec zapora, od tega je pet tednov prebil v
samici. Ko ga je član Ozne spraševal o prizade-
tosti, ker mora biti na sveti večer v arestu, mu
je Rafko odvrnil, da tako lepega Božiča še ni
imel v svojem življenju: ob slamnjači, na tleh,
na kolenih. Ko je bil izpuščen, se je udbovcem
zahvalil: »Ne vem, koliko bi vam plačal za arest.
Teh izkušenj ne bi dobil nikjer, na nobeni šoli in
nobeni fakulteti. Tako človek zori za odločnost
in nepopustljivost.«⁴

Poleti 1957 je bil nastavljen za župnijskega
upravitelja v Mokronogu. Imel je dobre stike z
ljudmi, ki so mu pripovedovali, kaj je Ozna
spršaševala o njem in za kaj je pri vsem skupaj
šlo. Piše, da je spoznal veliko poštenih ljudi,
čeprav so bili drugačnega prepričanja.

1 Rafko Lešnik, *Zgodovina – učiteljica življenja*, Ljubljana, Družina, 2018, str. 129.

2 <https://goo.gl/zGqfr>.

3 Lešnik, *Zgodovina – učiteljica življenja*, str. 15.

4 Rafko Lešnik, http://audio.ognjisce.si/oddaje/Nas_gost/2012.

Lešnikovo spretnost pri reševanju zapletov lepo ilustrira zgodba o velikonočni procesiji leta 1962, ki jo je oblast prepovedala. Šel je na pogovor k referentu, ki mu je svetoval, naj vložijo pisno pritožbo. Seveda je vedel, da bo prej velika noč, preden bo pritožba rešena. Referentu je napovedal, da bo v cerkvi ljudem prebral odločbo, ki prepoveduje procesijo »zaradi oviranja prometa«. Vsi so vedeli, da to ni res, saj je cesta skoraj prazna. Referent je v zadregi raje privolil, da naj pač imajo procesijo.

Rafko Lešnik ima dragocen talent za spontano »preokvirjanje« *zgodb. Na videz brezizhodno situacijo v hipu predstavi z novega, nepričakovanega zornega kota, kar ji spremeni pomen. S tem se spremenijo tudi »pravila igre« *in odprejo se nove možnosti za izhod. Strokovnjaki, ki se posvečajo strategijam reševanja problemov, visoko cenijo tehnike preokvirjanja, saj so predpogoj za učinkovite »rešitve druge vrste«.*⁵*

Poglejmo nekaj primerov, ki jih v knjigi sicer kar mrgoli. Udbovec mu je denimo rekel: »Kako neumni ste, da verujete.«

Rafko Lešnik se je strinjal: »Tudi to je potrebno, da so nekateri v očeh ljudi neumni, ker je tako lažje odkriti, kateri so pametni.«

Udbovec ga je vprašal: »Zakaj hodite v talarju, ko so drugi duhovniki v civilu?«

»Zato, ker s tem najbolj izpričujem, da je pri nas izpovedovanje osebnega in verskega prepričanja ter verovanja zares svobodno,« mu je dal misliti Lešnik.

Njegov odziv na zavrnjeno prošnjo, naj mu na krajevnem odboru izdajo potni list: »Preveč dragocen sem za našo državo, da bi me spustili ven. Bojijo se zame.«

Vprašanje: »Zakaj niste član duhovniškega društva?«

Lešnikov odgovor: »Ker moje nečlanstvo bolj priča o osebni državljanski svobodi kakor

Rafko Lešnik
Zgodovina – učiteljica življenja

Cena 19,90 €
Založba Družina
Zbirka Čas in ljudje
Leto izdaje 2018
Spremna beseda Stanislav Zorè

pa članstvo številnih duhovnikov, ki so bili v to predvsem prisiljeni.«

In še: »Spomnite se zgodovine Cerkve, pregreh papežev, inkvizicije, primera Galileo Galilei ...«

Lešnik: »Lahko temu dodam še to in ono, kar iz zgodovine dobro poznam. Ne verujem zaradi ljudi, ampak Božji besedi, evangeliju, osebi Jezusa Kristusa, tistemu, kar vodi v polnost življenja.«⁶

⁵ Richard Fisch, Paul Watzlawick, John Weakland, *Na drugačen način*, Ljubljana, Umco, 2016.

⁶ Lešnik, *Zgodovina – učiteljica življenja*, str. 71.

Lešnikovim odzivom se vidi, da se zgleduje po svojem vzorniku: »... kdor je brez greha ...«, » ... Bogu, kar je božjega ...«, » ... Oče, odpusti jim ...« ...

Leta 1965 je bil Rafko Lešnik za štiri leta nastavljen v župnijo Trebnje in piše, da je bil tam »res rad«, čeprav je bil povsod rad. Škof mu je naročil, naj skrbi tudi za odtujene Cerkvi. V prvi pridigi je na to opozoril farane in jih prosil, naj prav razumejo tudi take stike in pota, in to so vedno spoštovali. Prijetni in hudomušni pogovori so sprostil odnose in ustvarjali prijetno ozračje, ljudje pa so vse stokratno vračali. »Nikdar ne bom pozabil, kako so mi dobri ljudje, pa čeprav niso mogli ali smeli v cerkev, res pomagali. Kako krivično in napačno dostikrat gledamo na druge!«⁷

Še preden je bil leta 1969 imenovan za stolnega kanonika, je Rafko Lešnik opravljal številna dela za škofijo. Prevezel je delo za statistiko in sociologijo, posvečal se je socialnemu zavarovanju za duhovnike, arhidiakonatu, pastoralni prenovi in še marsičemu. Leta 1970 je iz zdravstvenih razlogov prosil za odhod v župnijo Šentjošt nad Horjulom, kjer je deloval enajst mesecev. Rad je bil med ljudmi na podeželju. Takole piše: »Še vedno rad odidem tja na obisk k družini, ki je izgubila štiri mlade fante, enega med vojno, tri najbrž v Rogu. V njih ni nobene maščevalnosti in sprejemajo v hišo tudi tiste, ki so vendarle pri čem napačnem vsaj posredno sodelovali. To krščansko gledanje in ravnanje cenim in visoko spoštujem. Tega med našimi ljudmi na deželi ni ravno malo. Mestom ostaja ta plat življenja neznana, če ne kar nekam tuja. Podeželje je vir naše moralne moči, pokončne drža in upanja za prihodnost.«⁸

Od oktobra 1971 do leta 2016, torej polnih 45 let, je Rafko Lešnik v ljubljanski stolnici spovedoval in oskrboval znamenito poldvanaj-

sto mašo na nedelje in praznike. Oblikoval je širok krog zveste publike. Poleg skrbno pripravljenih homilij so bila posebnost njegovih maš mini teološka predavanja pred zaključnim blagoslovom.

Ko je bil leta 2000 razrešen službe kanonika, je imel več časa za proučevanje teološke literature, ki ga je vedno privlačila. Našel je tudi čas za razmišljanje o preteklosti in za pisanje spominov na srečevanja z vojno in povojno oblastjo. Takole piše: »Žal mi je, da so zmagovalci v vojni in bojih – kakor to sami trdijo o sebi – stopili na tako čudno pot 'svobode in ravnjanja do človekovih pravic'. Kolikor poznam svoje vrstnike in mladostne prijatelje iz partizanskih vrst, jih to ravnanje boli, ker so se sami osebno v vojnem času 'bojevali' za čisto drugačne cilje in namene.«⁹

Leta 2001 je v zlatomašnem nagovoru zapisal: »Čas, ko bomo odkrivali, kaj se je z nami in med nami med vojno in po njej v resnici dogajalo, šele prihaja. ... Čaka nas še veliko dela, da bi vse to osvetlili z lučjo vere, razodete besede, ki po svoji modrosti in moči ne bo nikoli prešla.«¹⁰

Lešnikov *credo* je ukoreninjen v zgledu Jezusovega premagovanja zla z dobrim: »Kako biti zvest veri in odprt do vseh, ki so drugačni, je temeljno vprašanje, ki bo vselej zaposlovalo ljudi, in le razsodni, človeško dobri in široki ljudje bodo zmogli oboje: biti zvest svojemu prepričanju in prav zaradi njega, če je zdravo, biti odprt in spoštljiv do vseh, to je tudi temeljno vprašanje naših dni. Bomo mar verni temu kos? Z Božjo pomočjo in po Božji zamisli vsekakor, ideološko nikoli!«¹¹

Za našo domovino na žalost še kako drži Hölderlinova misel, da je človek iz države naredil pekel s tem, ko jo je hotel spremeniti v nebesa. Naš čas zanika obstoj teh problemov. Zanika tudi zanikanje. Morda pa bo knjiga prelata Rafka Lešnika premaknila kakšnega bralca, da bo sledil njegovemu svetlemu zgledu – z vsem srcem, z vso dušo in z vso močjo. ■

7 Prav tam, str. 67.

8 Prav tam, str. 73.

9 Prav tam, str. 95.

10 Prav tam, str. 87.

11 Prav tam, str. 200.